

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 187 (XXXI) — Nr. 789

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 30 septembrie 2019

SUMAR

Pagina

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE
ȘI JUSTIȚIE

Decizia nr. 15 din 20 mai 2019 (Completul competent să
judece recursul în interesul legii)..... 2–16

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

DECIZIA Nr. 15

din 20 mai 2019

Dosar nr. 737/1/2019

Ilie Iulian Dragomir — vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului

Laura-Mihaela Ivanovici — președintele Secției I civile

Eugenia Voicheci — președintele Secției a II-a civile

Corina-Alina Corbu — președintele Secției de contencios administrativ și fiscal

Daniel Grădinaru — președintele Secției penale

Rodica Cosma — judecător la Secția penală

Valentin Horia Șelaru — judecător la Secția penală

Leontina Șerban — judecător la Secția penală

Mirela Sorina Popescu — judecător la Secția penală

Silvia Cerbu — judecător la Secția penală

Marius Dan Foițoș — judecător la Secția penală

Andrei Claudiu Rus — judecător la Secția penală

Ștefan Pistol — judecător la Secția penală

Ana-Hermina Iancu — judecător la Secția penală

Ioana Alina Ilie — judecător la Secția penală

Francisca Maria Vasile — judecător la Secția penală

Florentina Dragomir — judecător la Secția penală

Maricela Cobzariu — judecător la Secția penală

Ionuț Mihai Matei — judecător la Secția penală

Simona Gina Pietreanu — judecător la Secția I civilă

Eugenia Pușcașiu — judecător la Secția I civilă

Marian Budă — judecător la Secția a II-a civilă

Ruxandra Monica Duță — judecător la Secția a II-a civilă

Ionel Barbă — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Mariana Constantinescu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul competent să judece recursul în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 737/1/2019 este legal constituit, conform dispozițiilor art. 473 alin. (1) din Codul de procedură penală și art. 27¹ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de către vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Ilie Iulian Dragomir.

La ședința de judecată participă doamna procuror Georgina Bodoroncea, procuror în cadrul Secției judiciare, Serviciul judiciar penal, Biroul de reprezentare, Secția judiciară din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Simona Dănăilă, magistrat-asistent în cadrul Completului pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, conform art. 27³ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii promovat de procurorul general al Parchetului

de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, vizând interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală în cazul suspectilor sau inculpaților minori care au împlinit vârsta de 16 ani.

Magistratul-asistent referă cu privire la obiectul recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 737/1/2019, aflat pe rolul completului de judecată, precum și cu privire la faptul că la dosarul cauzei s-a depus raportul întocmit de judecătorul-raportor desemnat conform art. 473 alin. (4) din Codul de procedură penală.

După prezentarea referatului cauzei, președintele completului, constatând că nu sunt cereri prealabile, a acordat cuvântul reprezentantului Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut că, în raport cu cele două orientări jurisprudențiale privind posibilitatea aplicării dispozițiilor art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală suspectilor sau inculpaților minori care au împlinit 16 ani, punctul de vedere al procurorului general este în sensul că soluția legală în materie este ilustrată de opinia majoritară, respectiv că aceștia pot fi obligați la munca neremunerată în folosul comunității prin ordonanța de renunțare la urmărirea penală.

În acest sens a susținut că actualul Cod de procedură penală reglementează soluția de renunțare la urmărirea penală, modalitate prin care a fost introdus *principiul oportunității urmăririi penale*, procurorul putând decide, în funcție de criteriile arătate de text, dacă este oportun sau nu să procedeze la urmărirea penală sau dacă există sau nu interes public în urmărirea faptei. În cazul în care autorul este cunoscut, procurorul poate decide stabilirea în sarcina acestuia a uneia sau mai multor obligații dintre cele prevăzute la lit. a)—d) ale alin. (6) al art. 318 din Codul de procedură penală, după consultarea inculpatului sau suspectului [art. 318 alin. (3)], fără ca legea procesual penală să facă distincție după cum soluția de renunțare la urmărirea penală și obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității poate fi aplicată față de un suspect/inculpat major sau minor.

Totodată, a mai învederat că dacă doctrina penală plasează analiza problemei în cadrul neclarităților textelor referitoare la munca în folosul comunității în cazul renunțării la urmărirea penală, întrucât această măsură nu se regăsește ca obligație asociată măsurilor educative neprivative de libertate, prevăzute de art. 121 din Codul penal, pe care instanța le poate impune, în doctrina de drept al muncii s-a arătat că instituția capacității de muncă este distinctă, atât de capacitatea civilă, cât și de capacitatea penală, și s-a arătat că dispozițiile Codului muncii sunt aplicabile în această privință.

Astfel, din perspectiva actualului Cod al muncii, o persoană dobândește capacitatea generală de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani, potrivit dispozițiilor art. 13 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și

completările ulterioare, care stipulează că: „*Persoana fizică dobândește capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani.*”

În susținerea acestui argument a arătat că dispozițiile art. 13 alin. (2) din Codul muncii prevăd posibilitatea încheierii contractului individual de muncă și la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinților sau reprezentanților legali, pentru activități potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile, dezvoltarea și pregătirea profesională.

Astfel, în opinia reprezentantului Ministerului Public, prevederile art. 13 alin. (1) din Codul muncii consacră o dublă excepție de la dreptul comun, atât din perspectiva art. 38 din Codul civil, fiind o derogare de la regula majoratului civil, cât și din perspectiva art. 42 alin. (1) din Codul civil, întrucât, pentru ca minorul în vârstă de 16 ani să intre în raporturi juridice de muncă, nu este necesară încuviințarea ocrotitorului legal.

A mai arătat că ordonanța procurorului, confirmată de judecătorul de cameră preliminară, prin care se renunță la urmărirea penală și se dispune, în privința unui minor, suspect sau inculpat, care a împlinit vârsta de 16 ani, obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 zile, atunci când starea de sănătate îi permite acestuia să presteze munca, naște, în privința minorului, aflat în această ipoteză, raporturi juridice de muncă cu autoritatea publică în cadrul căreia va fi prestat serviciul comunitar.

Astfel, prevederile art. 278 alin. (2) din Codul muncii potrivit cărora „*Prevederile prezentului cod se aplică cu titlu de drept comun și acelor raporturi juridice de muncă neîntemeiate pe un contract individual de muncă, în măsura în care reglementările speciale nu sunt complete și aplicarea lor nu este incompatibilă cu specificul raporturilor de muncă respective*”, în opinia reprezentantului Ministerului Public, sunt pe deplin aplicabile.

În aceeași ordine de idei a arătat că reglementările speciale privind munca în folosul comunității cuprinse în Codul de procedură penală, precum și în Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, intră în categoria celor arătate de art. 278 alin. (2) din Codul muncii, acesta reprezentând drept comun al tuturor raporturilor de muncă.

De asemenea, dispozițiile art. 13 alin. (1) din Codul muncii pot fi aplicate în privința raporturilor de muncă ale unui suspect sau inculpat care a împlinit vârsta de 16 ani, față de care, prin ordonanța a procurorului, confirmată de judecătorul de cameră preliminară, s-a dispus renunțarea la urmărirea penală și, corelativ, s-a instituit obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității.

Totodată, a susținut că este întrunită și o a doua condiție pentru ca prevederile Codului muncii să poată fi aplicate, cu titlu de drept comun, și în privința raporturilor juridice de muncă neîntemeiate pe un contract individual de muncă, reglementate prin norme speciale incomplete, dispozițiile art. 318 din Codul de procedură penală nefiind incompatibile cu specificul raporturilor de muncă respective.

Or, în privința muncii neremunerate în folosul comunității nu se identifică o atare incompatibilitate, de natură a exclude aplicarea Codului muncii, ca drept comun al raporturilor juridice de muncă.

În continuare, a învederat că potrivit dispozițiilor art. 89, care fac trimitere și la art. 51 alin. (3)—(7) și art. 52 alin. (3)—(7) din

Legea nr. 253/2013, cu modificările și completările ulterioare, munca neremunerată în folosul comunității se execută cu respectarea aceluiași condiții prevăzute și de Codul muncii cu privire la durata zilnică, respectarea programului de școală, a zilelor libere calendaristic sau sărbătorilor legale, precum și cu privire la evaluarea medicală pentru a se constata dacă persoana este aptă să presteze activitățile propuse, iar munca prestată să se execute cu respectarea prevederilor legale privind cerințele minime de securitate și sănătate la locul de muncă, și nu în locuri vătămătoare, periculoase ori care prezintă un grad de risc pentru sănătatea sau integritatea persoanelor.

În acest context a susținut că nu există o incompatibilitate, ci o suprapunere între condițiile reglementate de Legea nr. 253/2013, cu modificările și completările ulterioare, în care poate fi executată munca neremunerată în folosul comunității și condițiile legale în care trebuie să se deruleze raporturile juridice de muncă ale minorilor, astfel că și dispozițiile art. 13 alin. (1) din Codul muncii sunt aplicabile, cu titlu de drept comun, și în privința raporturilor juridice de muncă circumscrise obligației de a presta o activitate neremunerată în folosul comunității dispusă prin ordonanța procurorului, de renunțare la urmărirea penală, întrucât nu există niciun impediment juridic pentru ca față de minorii care au împlinit vârsta de 16 ani, având capacitate deplină de muncă, în sensul dreptului comun al muncii, să se dispună această măsură, de vreme ce, la nivelul Legii nr. 253/2013, cu modificările și completările ulterioare, completată cu legislația muncii, există suficiente garanții și măsuri de protecție a acestei categorii de persoane.

Nu în ultimul rând, a susținut că acest lucru este permis în materie contravențională, în cuprinsul art. 11 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare, fiind reglementată această posibilitate. Or, dacă s-ar aprecia că, atunci când renunță la urmărirea penală, procurorul nu poate dispune față de un minor care a împlinit vârsta de 16 ani măsura obligării la prestarea unei activități neremunerate în folosul comunității, s-ar ajunge la un paradox juridic, în sensul că minorul care a săvârșit o faptă contravențională, care *eo ipso* prezintă un grad de pericol social abstract mai redus decât o infracțiune, să suporte un regim sancționator mai sever decât minorul, suspect sau inculpat, care a săvârșit o infracțiune.

Concluzionând, a susținut că față de minorul care a împlinit vârsta de 16 ani, procurorul poate dispune măsura obligării la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității, atunci când adoptă soluția de renunțare la urmărirea penală, întrucât, potrivit art. 13 alin. (1) din Codul muncii, acest minor are deplină capacitate de muncă, în acest caz fiind necesar consimțământul informat și conștient al minorului, iar munca desfășurată de minor nu trebuie să pericliteze securitatea, sănătatea sau dezvoltarea acestuia, nici formarea profesională și educația prin frecventarea formelor de învățământ obligatorii.

În consecință, a solicitat admiterea recursului în interesul legii, să se constate că problema de drept evocată a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești și, printr-o decizie obligatorie, să se fie stabilit modul unitar de interpretare și aplicare, conform art. 474 din Codul de procedură penală, în sensul că: „*în ipoteza renunțării la urmărirea penală față de un suspect/inculpat minor, poate fi dispusă față de acesta obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității.*”

Președintele completului competent să judece recursul în interesul legii, constatând că nu sunt întrebări din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

1. Problema de drept care a generat practica neunitară

Prin recursul în interesul legii formulat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, s-a susținut că în practica judiciară națională nu există un punct de vedere unitar cu privire la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală în cazul suspectilor sau inculpaților minori care au împlinit vârsta de 16 ani.

2. Examenul jurisprudențial. Soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești

În susținerea recursului în interesul legii, s-a arătat că în practica judiciară nu există un punct de vedere unitar cu privire la problema de drept supusă dezbaterii, menționându-se următoarele opinii jurisprudențiale:

2.1. Într-o primă opinie, **majoritară**, instanțele au apreciat ca fiind legală și temeinică soluția dispusă de procuror prin ordonanță, respectiv de renunțare la urmărirea penală a suspectului/inculpatului minor care a împlinit 16 ani și obligarea acestuia la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității.

În susținerea acestei opinii s-a apreciat că din modul în care este redactat art. 318 din Codul de procedură penală nu rezultă că suspectilor sau inculpaților minori față de care s-a dispus o soluție de renunțare la urmărirea penală nu li s-ar putea impune obligația de a presta o muncă neremunerată, legea procesual penală nefăcând distincție între suspectul/inculpatul major sau minor, aceștia putând fi obligați la muncă în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 de zile.

Cu toate acestea, se impune a se ține seama de dispozițiile art. 13 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în conformitate cu care persoanele fizice dobândesc capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani, iar o interpretare diferită a acestor reglementări nu numai că ar crea o situație discriminatorie a persoanelor care au capacitate de muncă pe criteriul de vârstă, ci ar împiedica realizarea scopului urmărit prin obligarea la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității, respectiv cel al corectării și reeducării, astfel încât suspectul sau inculpatul să fie supus unor măsuri, restricții sau obligații care să îl determine să conștientizeze consecințele negative ale infracțiunii săvârșite.

Totodată, s-a apreciat că în cazul dispunerii acestei măsuri, este necesar consimțământul informat și conștient al minorului, iar munca desfășurată de minor să nu fie de natură a-i periclita sănătatea, dezvoltarea, formarea profesională și educația.

2.2. Într-o a doua opinie a instanțelor, **minoritară**, s-a apreciat că în ipoteza renunțării la urmărirea penală față de un suspect/inculpat minor nu poate fi dispusă obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității.

În acest sens s-a arătat, în esență, că prin raportare la dispozițiile privind regimul răspunderii penale a minorului și al măsurilor educative neprivative de libertate cuprinse în art. 113—115 și art. 121 din Codul penal, instituția muncii în

folosul comunității operează doar în cazul pedepselor care se aplică inculpaților majori.

Prin urmare, s-a apreciat că simplul acord al suspectului/inculpatului minor de a presta muncă neremunerată în folosul comunității nu poate conduce automat la stabilirea acestei obligații în sarcina sa.

Totodată, s-a apreciat că, potrivit noului Cod penal, minorului nu îi pot fi aplicate pedepse, iar obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității nu este atașată măsurilor educative neprivative/privative de libertate.

3. **Jurisprudența Curții Constituționale a României**

La nivelul Curții Constituționale a României nu a fost identificată jurisprudență relevantă în materie.

4. **Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului**

Nu există decizii relevante în legătură cu chestiunea de drept ce face obiectul recursului în interesul legii.

5. **Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție**

Prin sesizarea nr. 14.666/2934/III-5/2018 din data de 11 martie 2019, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a opinat în sensul că procurorul poate dispune, prin ordonanță, renunțarea la urmărirea penală a suspectului/inculpatului minor care a împlinit 16 ani și obligarea acestuia la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității.

Procurorul general a arătat că examenul jurisprudenței naționale evidențiază două orientări, ceea ce relevă caracterul neunitar al acestora:

I. **Într-o primă opinie, majoritară**, s-a apreciat ca fiind legală și temeinică soluția dispusă de procuror prin ordonanța de renunțare la urmărirea penală a suspectului/inculpatului minor care a împlinit 16 ani și obligarea acestuia la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității (anexele nr. 4—33).

II. **În cea de-a doua opinie, contrară și minoritară**, s-a susținut că în ipoteza renunțării de către procuror la urmărirea penală față de un suspect/inculpat minor nu poate fi dispusă obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității (anexele nr. 1—3).

În acest sens s-a arătat, în esență, că prin raportare la dispozițiile privind regimul răspunderii penale a minorului și al măsurilor educative neprivative de libertate cuprinse în art. 113—115 și art. 121 din Codul penal, instituția muncii în folosul comunității operează doar în cazul pedepselor care se aplică inculpaților majori.

Prin urmare, s-a apreciat că simplul acord al suspectului/inculpatului minor de a presta muncă neremunerată în folosul comunității nu poate conduce automat la stabilirea acestei obligații în sarcina sa.

Totodată, s-a apreciat că este posibilă admiterea în parte a sesizării procurorului cu consecința confirmării doar a soluției de renunțare la urmărirea penală, fără a se menține obligația prevăzută de art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală — soluție agreată în considerarea prevederilor art. 318 alin. (16) din același cod, care nu permit o nouă soluție de renunțare la urmărirea penală în cazul respingerii cererii de confirmare, indiferent de motive.

În argumentarea opiniei majoritare s-a susținut că actualul Cod de procedură penală reglementează soluția de renunțare la urmărirea penală, modalitate prin care a fost introdus *principiul oportunității urmăririi penale*.

În privința condițiilor care se cer a fi îndeplinite pentru a se dispune aceste soluții (art. 318 din Codul de procedură penală),

aprecierea asupra oportunității este condiționată în primul rând de o limită a legii, mai precis o condiționare referitoare la pericolul social abstract al infracțiunii: fapta ce face obiectul urmăririi penale să fie prevăzută de lege cu pedeapsa amenzii ori cu pedeapsa închisorii al cărei maxim special să nu depășească 7 ani.

Cu privire la criteriile în baza cărora procurorul poate decide dacă este oportun sau nu să procedeze la urmărirea penală, dacă există sau nu interes public în urmărirea faptei, legea procesuală face referire la conținutul faptei, modul și mijloacele de săvârșire, scopul urmărit și împrejurările concrete de săvârșire, urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii, iar în măsura în care autorul faptei este cunoscut, având calitatea de suspect sau inculpat, la persoana acestuia, conduita sa anterior săvârșirii infracțiunii și eforturile depuse pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii.

În cazul în care autorul este cunoscut, procurorul, pentru a asigura rolul preventiv al legii penale, poate decide stabilirea în sarcina acestuia a uneia sau mai multor obligații dintre cele prevăzute la lit. a)—d) ale alin. (6) al art. 318 din Codul de procedură penală, după consultarea inculpatului sau suspectului [art. 318 alin. (3) din Codul de procedură penală].

Legea procesuală nu face distincție după cum soluția de renunțare la urmărirea penală și obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității poate fi aplicată față de un suspect/inculpat major sau minor.

Doctrina plasează analiza problemei în cadrul neclarităților textelor referitoare la munca în folosul comunității în cazul renunțării la urmărirea penală și arată că, deși art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală nu interzice expres obligarea minorului, față de care s-a dispus o soluție de renunțare la urmărirea penală, la prestarea muncii neremunerate în folosul comunității, totuși impunerea de către procuror a acestei obligații ar fi contrară filosofiei punitive a noului Cod penal, în care infractorilor minori nu le mai pot fi aplicate pedepse, ci doar măsuri educative, o categorie aparte de sancțiuni penale, în al căror conținut nu se regăsește și munca neremunerată în folosul comunității. De altfel, această măsură nu se regăsește ca obligație asociată măsurilor educative neprivative de libertate, prevăzute de art. 121 din Codul penal, pe care instanța le poate impune, și nu este posibil a fi impusă minorului nici pe perioada executării măsurilor educative privative de libertate, prevăzute de art. 124 și art. 125 din Codul penal.

În același context, s-a arătat că problema de drept a fost discutată și la întâlnirea președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, care a avut loc la Iași în perioada 18—19 mai 2017, orientarea majoritară fiind în sensul anterior exprimat.

În doctrina de drept al muncii s-a arătat că instituția capacității de muncă este distinctă atât de capacitatea civilă, cât și de capacitatea penală și s-a arătat că dispozițiile Codului muncii, în această privință, sunt conforme art. 49 alin. (4) din Constituție.

Astfel, din perspectiva actualului Cod al muncii, o persoană dobândește **capacitatea generală de muncă** la împlinirea vârstei de 16 ani.

În acest sens, art. 13 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, arată că: „*Persoana fizică dobândește capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani.*”

În continuare, s-a susținut că, pe cale de excepție, art. 13 alin. (2) din Codul muncii prevede posibilitatea încheierii contractului individual de muncă și la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinților sau reprezentanților legali, pentru activități potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile, dezvoltarea și pregătirea profesională.

Astfel, spre deosebire de dreptul comun, în care, ca regulă generală, persoana fizică dobândește capacitate deplină de exercițiu la vârsta de 18 ani, vârstă la care legiuitorul prezumă că o persoană are o voință conștientă și dispune de discernământul necesar aprecierii însemnătății și consecințelor actelor juridice pe care le săvârșește în dreptul muncii, persoana fizică dobândește capacitatea deplină de a intra în raporturi juridice de muncă la vârsta de 16 ani, vârstă la care se presupune legal că aceasta are maturitatea fizică și discernământul necesare pentru a munci, asumându-și în mod direct și total obligațiile în cadrul unor raporturi juridice de muncă, putându-și exercita, în aceeași modalitate, drepturile ce rezultă din aceste raporturi.

Prin urmare, în dreptul muncii, capacitatea deplină a persoanei fizice de a se încadra în muncă denumită de lege „*capacitate de muncă*” se dobândește la împlinirea vârstei de 16 ani. Art. 13 alin. (1) din Codul muncii consacră o dublă excepție de la dreptul comun, atât din perspectiva art. 38 din Codul civil, fiind o derogare de la regula majoratului civil, cât și din perspectiva art. 42 alin. (1) din Codul civil, întrucât, pentru ca minorul în vârstă de 16 ani să intre în raporturi juridice de muncă, nu este necesară încuviințarea ocrotitorului legal.

Astfel, ordonanța procurorului, confirmată de judecătorul de cameră preliminară prin care se renunță la urmărirea penală și se dispune, în privința unui minor, suspect sau inculpat, care a împlinit vârsta de 16 ani, obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 zile, atunci când starea de sănătate îi permite acestuia să presteze munca, naște, în privința minorului aflat în această ipoteză, raporturi juridice de muncă cu autoritatea publică în cadrul căreia va fi prestat serviciul comunitar.

Aceste raporturi juridice de muncă se nasc și se derulează nu prin încheierea unui contract individual de muncă, ci în baza unei decizii a autorității judiciare.

În privința raporturilor astfel create, prevederile Codului muncii sunt pe deplin aplicabile, pe temeiul art. 278 alin. (2) din acesta, potrivit cărora „*Prevederile prezentului cod se aplică cu titlu de drept comun și acelor raporturi juridice de muncă neîntemeiate pe un contract individual de muncă, în măsura în care reglementările speciale nu sunt complete și aplicarea lor nu este incompatibilă cu specificul raporturilor de muncă respective*”.

Aceasta este situația reglementărilor speciale privind munca în folosul comunității cuprinse în Codul de procedură penală, precum și în Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare.

Dat fiind obiectul lor de reglementare, Codul de procedură penală și Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, cu modificările ulterioare, nu și-au propus să normeze în detaliu și problema muncii neremunerate în folosul comunității în situația minorilor care au împlinit vârsta de 16 ani. Acest aspect poate fi lămurit prin aplicarea, în

completarea dispozițiilor speciale, a prevederilor Codului muncii, ca drept comun al tuturor raporturilor de muncă, în temeiul art. 278 alin. (2) din acesta din urmă.

Așadar, dispozițiile art. 13 alin. (1) din Codul muncii pot fi aplicate în privința raporturilor de muncă ale unui suspect sau inculpat care a împlinit vârsta de 16 ani, față de care, prin ordonanță a procurorului, confirmată de judecătorul de cameră preliminară, s-a dispus renunțarea la urmărirea penală și, corelativ, s-a instituit obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității.

Dispozițiile din Codul muncii referitoare la munca copiilor, inclusiv sub aspectul vârstei minime de la care persoana fizică dobândește capacitatea deplină de muncă, toate garanțiile și interdicțiile absolute, generale ori speciale, cu rol de protecție a minorilor care intră în raporturi juridice de muncă sunt pe deplin aplicabile minorilor care au împlinit vârsta de 16 ani, atunci când sunt obligați la prestarea unei activități neremunerate în folosul comunității.

Pe de altă parte, o a doua condiție pentru ca prevederile Codului muncii să poată fi aplicate, cu titlu de drept comun și în privința raporturilor juridice de muncă neîntemeiate pe un contract individual de muncă, reglementate prin norme speciale incomplete, este aceea ca aplicarea, în completare, a Codului muncii să nu fie incompatibilă cu specificul raporturilor de muncă respective.

Or, în privința muncii neremunerate în folosul comunității nu se identifică o atare incompatibilitate, de natură a exclude aplicarea Codului muncii, ca drept comun al raporturilor juridice de muncă.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 89 alin. (1) din Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, munca neremunerată în folosul comunității se execută, fie în cadrul unui serviciu din cadrul autorităților locale în circumscripția cărora locuiește persoana față de care s-a renunțat la urmărirea penală, fie în cadrul unei instituții din comunitate abilitate potrivit procedurii prevăzute la art. 20 din lege, dacă aceasta și-a exprimat acordul pentru primirea la muncă a persoanei respective și are locuri disponibile neocupate în cadrul colaborării cu serviciul de probațiune.

Potrivit art. 89 alin. (2) din Legea nr. 253/2013, cu modificările și completările ulterioare, o zi de muncă neremunerată în folosul comunității înseamnă două ore de activitate prestată efectiv, iar, potrivit alin. (3) al aceluiași articol, îndrumarea și verificarea modalității efective în care persoana desfășoară munca în folosul comunității se realizează de către un reprezentant al instituției din comunitate în cadrul căreia se efectuează munca.

Totodată, în baza normei de trimitere din art. 89 alin. (6), dispozițiile art. 51 alin. (3)—(7) și art. 52 alin. (3)—(7) se aplică în mod corespunzător, ceea ce înseamnă că:

a) prealabil executării muncii neremunerate în folosul comunității, persoana față de care s-a dispus această măsură va fi evaluată medical pentru a se constata dacă este aptă să presteze activitățile propuse și orice modificare în ceea ce privește starea sa de sănătate care conduce la incapacitatea de a presta munca face ca zilele de muncă neremunerată în folosul comunității rămase neexecutate să nu se mai execute [art. 51 alin. (3)—(7)];

b) în cazul persoanelor care urmează cursuri de învățământ ori de calificare profesională, durata muncii prestate în aceeași zi calendaristică poate fi de maximum două ore, existând

posibilitatea prelungirii cu până la două ore de muncă, la solicitarea persoanelor respective [art. 52 alin. (3)];

c) munca neremunerată în folosul comunității nu se execută în timpul nopții sau în zilele de duminică și în zilele declarate, potrivit legii, sărbători legale, decât la solicitarea persoanei și în măsura în care acest lucru este posibil [art. 52 alin. (5)];

d) munca neremunerată în folosul comunității se execută cu respectarea prevederilor legale privind cerințele minime de securitate și sănătate la locul de muncă și nu poate fi executată în locuri vătămătoare, periculoase ori care prezintă un grad de risc pentru sănătatea sau integritatea persoanelor [art. 52 alin. (7)].

Astfel, se observă că nu există o incompatibilitate, ci o suprapunere între condițiile reglementate de Legea nr. 253/2013, cu modificările și completările ulterioare, în care poate fi executată munca neremunerată în folosul comunității și condițiile legale în care trebuie să se deruleze raporturile juridice de muncă ale minorilor.

Mai mult, se observă preocuparea legiuitorului ca, în cadrul reglementării speciale privind executarea pedepselor, măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, să asigure măsuri de protecție și securitate în muncă în privința persoanelor care prestează muncă neremunerată în folosul comunității, identice celor recunoscute persoanelor angajate în baza unui contract individual de muncă, indiferent că este vorba de minori sau majori.

În privința celor dintâi, exigențele convenționale, receptate în dreptul național al muncii, ca munca desfășurată să nu împietzeze asupra frecventării cursurilor de învățământ și formare profesională, să nu constituie o activitate vătămătoare, periculoasă ori care prezintă un risc pentru sănătatea sau integritatea persoanelor, se regăsesc și în cadrul reglementării speciale.

Ca atare, în temeiul art. 278 alin. (2) din Codul muncii, dispozițiile art. 13 alin. (1) din acest cod sunt aplicabile, cu titlu de drept comun, și în privința raporturilor juridice de muncă circumscrise obligației de a presta o activitate neremunerată în folosul comunității dispusă prin ordonanța procurorului, de renunțare la urmărirea penală.

Astfel, nu există niciun impediment juridic pentru ca față de minorii care au împlinit vârsta de 16 ani, având capacitate deplină de muncă, în sensul dreptului comun al muncii, să se dispună această măsură, de vreme ce, la nivelul Legii nr. 253/2013, cu modificările și completările ulterioare, completată cu legislația muncii, există suficiente garanții și măsuri de protecție a acestei categorii de persoane.

Mai mult, se observă că în materie contravențională — „*micul penal*”, art. 11 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare, într-o interpretare *per a contrario* permite aplicarea sancțiunii prestării unei activități în folosul comunității minorului care a împlinit vârsta de 16 ani. Din această perspectivă, norma contravențională se corelează cu legislația muncii și cu reglementările privind drepturile copilului.

Or, dacă s-ar aprecia că, atunci când renunță la urmărirea penală, procurorul nu poate dispune față de un minor care a împlinit vârsta de 16 ani măsura obligării la prestarea unei activități neremunerate în folosul comunității, s-ar ajunge la un paradox juridic, în sensul că minorul care a săvârșit o faptă contravențională, care *eo ipso* prezintă un grad de pericol social abstract mai redus decât o infracțiune să suporte un regim

sanctionator mai sever decât minorul, suspect sau inculpat care a săvârșit o infracțiune.

Ca atare, instituția prevăzută de art. 318 din Codul de procedură penală se înscrie în conceptul mai larg de justiție restaurativă în care își găsesc locul măsurile alternative la urmărirea penală, acestea fiind ghidate către prevenirea recidivei, repararea pagubelor aduse societății și victimelor.

Faptul că în sistemul actualului Cod penal față de minori nu pot fi aplicate decât măsuri educative nu constituie un argument peremptoriu în defavoarea soluției la care aderăm.

Astfel, trebuie avut în vedere că măsurile educative se aplică minorilor după parcurgerea tuturor fazelor procesului penal.

Or, cel puțin în privința delincvențelor minori primari, renunțarea la urmărirea penală și luarea unor măsuri dintre cele prevăzute de art. 318 alin. (6) din Codul de procedură penală, atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute de alineatele precedente, pentru a se dispune această soluție, dă expresie unei modalități moderne, de abordare a delincvenței juvenile, permite formarea unei atitudini corecte față de valorile sociale încălcate și răspunde cerințelor unei justiții restaurative pentru minori.

De altfel, în alte sisteme de drept penal, munca neremunerată în folosul comunității se aplică cu prioritate minorilor sau așa-numiților „infractori primari” (de exemplu, Cehia, Estonia, Republica Moldova), orele de muncă putând fi executate în timpul liber, în vacanță sau în weekend.

Concluzionând, procurorul general a susținut că față de minorul care a împlinit vârsta de 16 ani, procurorul poate dispune măsura obligării la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității, atunci când adoptă soluția de renunțare la urmărirea penală, întrucât, potrivit art. 13 alin. (1) din Codul muncii, acest minor are deplină capacitate de muncă. În acest caz este necesar consimțământul informat și conștient al minorului, iar munca desfășurată de minor nu trebuie să pericliteze securitatea, sănătatea sau dezvoltarea acestuia, nici formarea profesională și educația prin frecventarea formelor de învățământ obligatorii.

Această soluționare a problemei de drept corespunde viziunii actuale la nivel european asupra justiției penale pentru minori.

6. Punctul de vedere al Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică a Înaltei Curți de Casație și Justiție

Referitor la problema de drept care face obiectul prezentului recurs în interesul legii, s-a opinat în sensul că, în ipoteza renunțării la urmărirea penală, dispozițiile art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală reglementează posibilitatea procurorului de a dispune îndeplinirea obligației de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității față de suspect sau inculpat, fără a exclude suspectul ori inculpatul minor de sub incidența acestora.

În contextul obligației de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității prevăzută în art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală, consultarea suspectului sau a inculpatului minor la care se referă partea introductivă a art. 318 alin. (6) din Codul de procedură penală implică manifestarea acordului minorului care a împlinit vârsta de 16 ani pentru prestarea muncii, acest acord fiind necesar atât din perspectiva asigurării conformității cu dispozițiile art. 42 din Constituție referitoare la interzicerea muncii forțate, cât și din perspectiva asigurării conformității cu dispozițiile art. 4 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitoare la interzicerea muncii forțate sau obligatorii.

S-a mai arătat că, în conformitate cu dispozițiile generale cuprinse în art. 504 din Codul de procedură penală, *urmărirea și judecarea infracțiunilor săvârșite de minori, precum și punerea în executare a hotărârilor privitoare la aceștia se fac potrivit procedurii obișnuite, cu completările și derogările prevăzute în prezentul capitol și în secțiunea a 8-a a cap. I din titlul V al părții generale* (care cuprinde dispoziții speciale privind măsurile preventive aplicate minorilor).

În consecință, în absența unei dispoziții speciale și derogatorii, în temeiul art. 504 din Codul de procedură penală rămân pe deplin aplicabile, în cazul minorilor, dispozițiile care reglementează renunțarea la urmărirea penală prevăzute în art. 318 din Codul de procedură penală, inclusiv dispozițiile art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală referitoare la posibilitatea dispunerii obligației de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității față de minorul care a împlinit vârsta de 16 ani.

În acest context, s-a opinat că nereglementarea obligației de a presta o muncă în folosul comunității în cadrul dispozițiilor cuprinse în Codul penal privitoare la măsurile educative neprivative de libertate nu poate produce niciun efect asupra modului de aplicare a dispozițiilor cuprinse în Codul de procedură penală.

S-a mai arătat că dispozițiile art. 11 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare, prevăd că *minorul care nu a împlinit vârsta de 16 ani nu poate fi sancționat cu prestarea unei activități în folosul comunității*. În consecință, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani poate fi sancționat contravențional cu prestarea unei astfel de activități.

De asemenea, în dispozițiile art. 39¹ alin. (1) și (2) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare, se prevăd următoarele:

(1) În cazul în care contravenientul nu a achitat amenda în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă a sancțiunii și nu există posibilitatea executării silite, acesta va sesiza instanța în circumscripția căreia s-a săvârșit contravenția, în vederea înlocuirii amenzii cu sancțiunea prestării unei activități în folosul comunității, ținându-se seama, după caz, și de partea din amendă care a fost achitată.

(2) În cazul în care contravenientul, citat de instanță, nu a achitat amenda în termenul prevăzut la alin. (1), instanța procedează la înlocuirea amenzii cu sancțiunea prestării unei activități în folosul comunității pe o durată maximă de 50 de ore, iar pentru minori începând cu vârsta de 16 ani, de 25 de ore.

Atât din dispozițiile art. 11 alin. (4), cât și din dispozițiile art. 39¹ alin. (1) și (2) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare, rezultă că minorul care a împlinit vârsta de 16 ani poate fi sancționat contravențional cu prestarea unei activități în folosul comunității și poate fi subiect al înlocuirii amenzii contravenționale neachitate cu sancțiunea prestării unei activități în folosul comunității.

Renunțarea la urmărirea penală reglementată în art. 318 din Codul de procedură penală implică săvârșirea de către minor a unei infracțiuni, ca faptă inclusă în sfera ilicitului penal, care, prin ipoteză, prezintă o gravitate superioară în raport cu faptele incluse în sfera ilicitului contravențional.

În condițiile în care legislația română admite posibilitatea sancționării minorului care a împlinit vârsta de 16 ani cu prestarea unei activități în folosul comunității pentru fapte ce se circumscriu ariei ilicitului contravențional, *a fortiori* obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității poate fi dispusă față de suspectul sau inculpatul minor care a împlinit vârsta de 16 ani pentru fapte ce se circumscriu ariei ilicitului penal, în cazul în care acesta beneficiază de renunțarea la urmărirea penală.

7. Punctul de vedere al specialiștilor exprimat asupra problemei de drept care formează obiectul recursului în interesul legii

În condițiile art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală s-au solicitat puncte de vedere specialiștilor cu privire la chestiunea de drept soluționată diferit.

7.1. Facultatea de Drept a Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca a exprimat opinia că este posibilă dispunerea obligației prestării unei munci neremunerate în folosul comunității în cazul unui minor care a împlinit vârsta de 16 ani și față de care s-a decis renunțarea la urmărirea penală.

În susținerea acestei opinii, s-au menționat următoarele argumente:

În reglementarea actuală nu există nicio dispoziție care să facă munca neremunerată în folosul comunității incompatibilă cu regimul răspunderii penale a minorilor. Este de subliniat, în acest context, faptul că munca neremunerată în folosul comunității nu reprezintă *de lege lata* o pedeapsă, ci o măsură cu multiple valențe (obligație în conținutul anumitor modalități de individualizare a pedepsei, modalitate de stingere a amenzii, obligație în conținutul renunțării la urmărirea penală). Mai mult, în această din urmă ipostază, munca neremunerată în folosul comunității nu este în niciun fel legată de o pedeapsă — așa cum se întâmplă în primele două situații —, căci renunțarea la urmărirea penală exclude de plano stabilirea unei pedepse.

În plus, împrejurarea că munca neremunerată în folosul comunității nu a fost explicit reglementată în contextul măsurilor educative nu trebuie să conducă la concluzia unei incompatibilități între această obligație și regimul penal al minorității. Astfel, legiuitorul a optat, în contextul măsurilor educative, pentru activități sau obligații care pot fi mai bine individualizate și adaptate personalității minorului, iar combinarea lor cu munca neremunerată în folosul comunității nu a apărut ca fiind utilă. Spre exemplu, art. 69 alin. (3) din Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, prevede că programul impus minorului față de care s-a luat măsura asistării zilnice trebuie să aibă în vedere dezvoltarea armonioasă a personalității minorului, prin implicarea acestuia în *activități ce presupun relaționare socială (...)*. Sfera acestor activități se va stabili astfel încât să răspundă cât mai bine nevoilor minorului și este mult mai variată decât cea a muncii în folosul comunității.

În plus, în cazul majorilor față de care s-a stabilit sau aplicat o pedeapsă, munca neremunerată în folosul comunității are și rolul de a suplini, într-o anumită măsură, caracterul aflictiv al pedepsei care nu se mai execută, cel în cauză beneficiind, după caz, de o amânare sau suspendare. În schimb, măsurile educative fiind întotdeauna executabile, nu există niciun motiv pentru impunerea acestei obligații concomitent cu executarea măsurii educative.

Așa fiind, în ipoteza în care minorului nu ajunge să i se aplice o măsură educativă, fiind dispusă renunțarea la urmărirea penală, argumentele mai sus invocate ca temei pentru neconsacrarea muncii neremunerate în folosul comunității în conținutul măsurilor educative nu se mai susțin. Într-adevăr, în momentul dispunerii renunțării la urmărirea penală, procurorul are la dispoziție doar instrumentele prevăzute de art. 318 din Codul de procedură penală pentru realizarea scopului de prevenție specială și generală și este normal să poată recurge la acelea dintre ele pe care le consideră cele mai eficiente în acest sens. Mai mult, neexistând o pedeapsă sau măsură educativă executabilă, munca neremunerată în folosul comunității este menită să aducă și un element aflictiv în conținutul instituției renunțării la urmărirea penală.

Sub aspect procedural, ca regulă generală, dispozițiile Codului de procedură penală sunt aplicabile tuturor suspectilor sau inculpaților, indiferent de vârsta acestora, iar regulile procedurale derogatorii aplicabile minorilor sunt stabilite prin dispoziții speciale, de strictă interpretare. Astfel, din moment ce legiuitorul nu face nicio distincție în funcție de vârsta suspectului sau inculpatului în ceea ce privește posibilitatea procurorului de a stabili obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității, este pe deplin aplicabilă regula *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*.

Nu în ultimul rând, mai trebuie menționat că, de la împlinirea vârstei de 16 ani, minorul poate încheia singur (fără acordul părinților) un contract de muncă, astfel că prestarea muncii neremunerate în folosul comunității în baza consimțământului suspectului sau inculpatului minor nu poate fi considerată ca fiind nepotrivită vârstei sau nivelului său de dezvoltare fizică și intelectuală.

7.2. Facultatea de Drept din cadrul Universității „Nicolae Titulescu” a comunicat următorul punct de vedere:

Prealabil, s-a menționat că în doctrină și în jurisprudență au fost formulate două opinii:

I. opinia potrivit căreia este legală și temeinică soluția de renunțare la urmărirea penală față de suspectul/inculpatul minor care a împlinit 16 ani și obligarea acestuia la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității;

II. opinia potrivit căreia, în ipoteza renunțării la urmărirea penală față de un suspect/inculpat minor, nu poate fi dispusă obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității.

În opinia specialiștilor Facultății de Drept din cadrul Universității „Nicolae Titulescu”, prima opinie este cea corectă, argumentele fiind următoarele:

Prevederile art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală nu fac nicio distincție între suspectul/inculpatul minor care a împlinit 16 ani și suspectul/inculpatul major, or, *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*. Prin urmare, în condițiile în care norma legală nu face nicio distincție cu privire la acest aspect, o astfel de interpretare nu ar face decât să adauge la lege.

Nu se consideră că o astfel de obligație este contrară filosofiei punitive a noului Cod penal, în care infractorilor minori nu le mai pot fi aplicate pedepse, ci doar măsuri educative, o categorie aparte de sancțiuni penale, în al căror conținut nu se regăsește și munca neremunerată în folosul comunității. Este adevărat că în unele legislații munca în folosul comunității este considerată a fi o pedeapsă, însă în viziunea legiuitorului român o astfel de măsură nu reprezintă decât o obligație care se aplică în cadrul unor măsuri de individualizare judiciară (amânarea

aplicării pedepsei, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere) pentru a înlesni integrarea socială, aspect ce reiese în mod clar din Expunerea de motive a noului Cod penal (în secțiunea dedicată amânării aplicării pedepsei menționându-se expres acest lucru). Din acest motiv nu este corectă opinia care susține că legiuitorul a exclus munca în folosul comunității din rândul obligațiilor care pot fi impuse minorilor deoarece prin stabilirea acestei măsuri s-ar ajunge la aplicarea unei pedepse infractorului minor.

De altfel, din examinarea art. 121 din Codul penal se observă că obligațiile prevăzute de textul de lege au un caracter independent față de măsurile educative, urmărind să contribuie în plus la reintegrarea socială a minorului care a comis infracțiuni. Or, în viziunea legiuitorului român, tocmai acesta este și scopul muncii neremunerate în folosul comunității.

Faptul că minorul nu ar putea fi obligat să presteze muncă neremunerată în folosul comunității în situația în care i se aplică o măsură educativă (adică pentru o infracțiune mai gravă) nu înseamnă că în ipoteza comiterii unei infracțiuni mai ușoare (pentru care se dispune renunțarea la urmărirea penală) nu ar putea fi dispusă această măsură. Atât timp cât în legislația românească munca neremunerată în folosul comunității nu are natura unei pedepse, aplicarea prevederilor art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală față de infractorii minori care au împlinit 16 ani se încadrează în marja de apreciere de care se bucură legiuitorul în ceea ce privește stabilirea sistemului sancționator. Astfel de situații atipice nu sunt singulare în legislația penală. În același sens s-a exemplificat că, dacă inculpatul comite o infracțiune pentru a obține un folos patrimonial, instanța poate aplica pedeapsa amenzii pe lângă pedeapsa închisorii, însă nu ar putea aplica pedeapsa amenzii dacă s-ar orienta către pedeapsa detențiunii pe viață (așadar, dacă infracțiunea ar fi mai gravă).

În doctrina de drept al muncii se consideră că instituția capacității de muncă este distinctă atât de capacitatea civilă, cât și de capacitatea penală. Astfel, din perspectiva actualului Cod al muncii, o persoană dobândește capacitatea generală de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani.

În acest sens, art. 13 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, arată că: „*Persoana fizică dobândește capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani*”. Pe cale de excepție, art. 13 alin. (2) din Codul muncii prevede posibilitatea încheierii contractului individual de muncă și la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinților sau reprezentanților legali, pentru activități potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile, dezvoltarea și pregătirea profesională.

Prin urmare, spre deosebire de dreptul comun, în care, ca regulă generală, persoana fizică dobândește capacitate deplină de exercițiu la vârsta de 18 ani, în dreptul muncii capacitatea deplină a persoanei de a se angaja în raporturi juridice de muncă se naște de la vârsta de 16 ani.

În aceste condiții, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani are capacitatea de a-și exprima un consimțământ valabil în ceea ce privește prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității. De altfel, art. 278 alin. (2) din Codul muncii arată în mod expres că izvorul raporturilor juridice de muncă nu este doar contractul de muncă. În cazul muncii neremunerate în folosul comunității, raportul juridic se naște în baza deciziei unei autorități judiciare, raportul juridic fiind valabil tocmai ca urmare a capacității minorului de a se angaja în cadrul acestuia.

Posibilitatea dispunerii muncii neremunerate în folosul comunității în ceea ce îi privește pe inculpații minori care au împlinit 16 ani rezultă și din interpretarea *a fortiori* a prevederilor art. 11 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare. Potrivit acestui text de lege, minorul care nu a împlinit vârsta de 16 ani nu poate fi sancționat cu prestarea unei activități în folosul comunității. *Per a contrario*, această sancțiune contravențională poate fi aplicată minorilor care au împlinit 16 ani. În aceste condiții, având în vedere că munca neremunerată în folosul comunității poate fi aplicată ca sancțiune în cazul săvârșirii unei contravenții, este evident că ea ar putea fi impusă și ca obligație în cadrul renunțării la urmărirea penală dacă minorul a comis o infracțiune.

7.3. Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara a opinat în sensul că, în ipoteza renunțării la urmărirea penală față de un suspect/inculpat minor ce a împlinit 16 ani, nu poate fi dispusă față de acesta obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității.

În susținerea acestei opinii juridice au fost expuse următoarele argumente:

Renunțarea la urmărirea penală, ca soluție distinctă în cadrul procesului penal, a fost reglementată de către legiuitor pentru prima dată în cuprinsul noului Cod penal, procurorul având posibilitatea să realizeze o analiză distinctă a interesului public prin raportare la paleta de criterii puse la dispoziție în cuprinsul dispozițiilor art. 318 din Codul de procedură penală.

Aprecierea interesului public, ca element fundamental în determinarea oportunității urmăririi penale, se regăsește și în cuprinsul legislațiilor altor state, fiind consacrat în mod expres de exemplu în Anglia, Franța, Belgia sau Olanda.

Izvorul acestor reglementări îl reprezintă numeroase acte adoptate la nivel european, un bun exemplu fiind, pe lângă Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei nr. (87) 18 din 17 septembrie 1987 privind simplificarea justiției penale, și Avizul nr. 9 (2014) al Consiliului consultativ al procurorilor europeni, documentele arătate mai sus, adoptate la nivel european, aducând în prim-plan discuția cu privire la o serie de obiective ce se impune a fi avute în vedere cu ocazia aplicării principiului oportunității în faza de urmărire penală, în principal celeritatea, dar și reacția temperată a statului în cazul faptelor penale cu însemnătate redusă.

Documentele arătate mai sus, adoptate la nivel european, aduc în prim-plan discuția cu privire la o serie de obiective ce se impune a fi avute în vedere cu ocazia aplicării principiului oportunității în faza de urmărire penală, în principal celeritatea, dar și reacția *temperată* a statului în cazul faptelor penale cu însemnătate redusă.

Se observă că dispozițiile art. 318 din Codul de procedură penală prevăd atât renunțarea necondiționată, cât și pe cea condiționată de îndeplinirea anumitor obligații.

Până la modificarea textului de lege ca urmare a intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, textul de lege avea un conținut diferit, iar ulterior modificărilor aduse de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și

pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, posibilitatea dispunerii unor obligații în sarcina suspectului sau inculpatului, astfel cum au fost acestea descrise mai sus, au fost incluse în alin. (6) și (7) ale art. 318 din Codul de procedură penală. Ordonanța de urgență nu a modificat din acest punct de vedere decât aranjarea dispozițiilor în materie, obligațiile rămânând identice, menținându-se astfel posibilitatea condiționării renunțării.

Ne aflăm, așadar, într-o situație în cadrul căreia atitudinea suspectului sau inculpatului este determinantă în adoptarea unei soluții în cauză. Procurorul va pune capăt urmăririi penale prin recurgerea la instituția renunțării la urmărirea penală doar în situația îndeplinirii tuturor condițiilor prevăzute de art. 318 din Codul de procedură penală, printre care și consimțământul suspectului sau inculpatului în cazul în care se apreciază că se impune stabilirea anumitor obligații.

Condiționarea stopării urmăririi de atitudinea subiectului pasiv al acțiunii penale înseamnă inclusiv o responsabilizare a acestuia în raport cu fapta comisă.

În ceea ce privește situația minorilor suspecti sau inculpați, cu privire la care se dispune o soluție de renunțare la urmărirea penală, s-a observat că legiuitorul nu a realizat o diferențiere de regim juridic față de cea a majorilor.

Astfel, trebuie stabilit dacă eventuala dispunere a obligației de a presta muncă neremunerată în folosul comunității în sarcina unui suspect sau inculpat minor este sau nu compatibilă cu noua viziune a legiuitorului în materia răspunderii penale a minorului.

În ceea ce privește standardele internaționale în domeniul justiției juvenile, s-au amintit numeroase instrumente internaționale, printre care Convenția O.N.U. cu privire la drepturile copilului, adoptată la 20.11.1989, Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, adoptată la Lanzarote, 25.10.2007, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, adoptat la 16.12.1966, Ansamblul regulilor minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing), adoptate de O.N.U. prin Rezoluția 40/33 din 29.11.1985, Normele O.N.U. pentru protecția minorilor privați de libertate, adoptate prin Rezoluția nr. 45/113 din 14.12.1990, Regulile minimale ale Națiunilor Unite pentru elaborarea măsurilor neprivative de libertate (Regulile de la Tokyo), adoptate la 14.12.1990, Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh), adoptate prin Rezoluția nr. 45/112 din 14.12.1998, Principiile privind justiția în cauze care implică victime și martori ai infracțiunii dintre copii, 2005, Recomandarea REC (2003)20 a Comitetului de Miniștri al statelor membre cu privire la noile modalități de tratare a delincvenței juvenile și rolul justiției juvenile, adoptată la 24.09.2003, Recomandarea O.N.U. nr. 10 din 25.04.2007 privind observații de ordin general referitor la drepturile copiilor în cadrul înfăptuirii justiției.

La nivel european, statele nu au un punct de vedere unitar privind munca în folosul comunității impusă minorilor ce au încălcat norme de drept penal. Astfel, observăm că există, într-adevăr, state care reglementează în mod expres această obligație în sarcina minorilor, printre care Cehia, Estonia, Polonia sau Slovenia.

În același timp, țări precum Bulgaria, Croația, Ungaria, Letonia, Macedonia, Moldova, Rusia, Slovacia sau Ucraina nu prevăd o astfel de obligație.

În legislația noastră internă se observă că legiuitorul a reglementat răspunderea penală a minorilor în cuprinsul art. 113 și următoarele din Codul penal, instituția muncii neremunerate ca obligație instituită în sarcina acestora neregăsindu-se în legea penală.

Cu toate acestea, dispozițiile amintite trasează cadrul legal de activare a răspunderii penale a minorilor în ipoteza unui proces penal finalizat cu o hotărâre judecătorească, pronunțată în urma parcurgerii unei cercetări judecătorești.

Astfel, în cuprinsul secțiunii dedicate special minorilor legiuitorul nu face referire și la situația minorilor cu privire la care se renunță la urmărirea penală, conform art. 318 din Codul de procedură penală.

În cazul minorilor, procurorul trebuie să verifice dacă eventuala dispunere a obligației de a presta muncă neremunerată de către infractorul minor este compatibilă cu noua politică penală privind răspunderea penală a minorilor.

Or, dacă în situația parcurgerii unui proces clasic, ulterior cercetării judecătorești, minorului îi pot fi impuse măsuri educative, fără a exista o dispoziție în sensul unei obligații de a presta muncă neremunerată, cu atât mai mult, în situația dispunerii soluției de renunțare la urmărirea penală, acestuia nu i-ar trebui impusă o astfel de obligație.

Ca argument al acestei poziții s-a avut în vedere inclusiv modalitatea de supraveghere a îndeplinirii obligației de a presta muncă neremunerată în folosul comunității.

În cazul infractorilor majori, dacă față de aceștia se dispune o soluție de amânare a aplicării pedepsei ori de suspendare sub supraveghere a pedepsei, ducerea la îndeplinire a muncii neremunerate impuse este supravegheată de către consilierii din cadrul serviciului de probațiune.

În situația dispunerii acestei obligații în faza de urmărire penală, odată cu soluția de renunțare la urmărirea penală, serviciul de probațiune nu are atribuția de a monitoriza îndeplinirea obligației, supravegherea realizându-se direct de către procuror.

În același timp, specificul măsurilor educative aplicate minorilor este acela că ducerea la îndeplinire a obligațiilor impuse se supraveghează de către consilierii din cadrul serviciilor de probațiune, inclusiv cu concursul psihologilor specializați în interacțiunea cu infractorii minori.

De aceea, dacă s-ar accepta posibilitatea ca minorul infractor, față de care s-a dispus soluția renunțării la urmărirea penală, să presteze muncă neremunerată în folosul comunității s-ar ajunge la concluzia că această obligație trebuie supravegheată direct de către procuror, fără implicarea consilierilor din cadrul serviciului de probațiune.

Or, s-a apreciat că noul Cod penal a schimbat radical modul de abordare a măsurilor și obligațiilor care pot fi dispuse față de minori, inclusiv prin prisma ducerii la îndeplinire a acestora.

Rățiunea supravegherii conduitei minorului prin filtrul serviciului de probațiune este aceea de a proteja modul de ducere la îndeplinire a obligațiilor specifice, cu ajutorul consilierilor special instruiți în acest sens.

De aceea, supravegherea directă de către procuror ar înfrânge această regulă, ceea ce nu este de acceptat.

În ceea ce privește posibilitatea de a presta muncă neremunerată în folosul comunității de către minori în materie contravențională, chiar dacă aceasta există, s-a apreciat că dispozițiile legale nu au fost corelate cu noua viziune de politică penală în materia răspunderii penale a minorilor, adoptată odată cu intrarea în vigoare a noilor coduri în anul 2014.

Totodată, faptul că minorul în vârstă de 16 ani are posibilitatea de a încheia un contract de muncă, posibilitate instituită de legislația muncii, nu conduce în mod automat la posibilitatea obligării acestuia la muncă.

Distincția esențială în acest sens este aceea că în cadrul obligației prevăzute de art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală munca neremunerată se realizează ca o obligație impusă, nu ca urmare a unui raport juridic de drept civil.

Astfel, s-a apreciat că minorului care a împlinit vârsta de 16 ani, față de care s-a dispus o soluție de renunțare la urmărirea penală, nu îi poate fi impusă obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității, obligație ce apare ca fiind incompatibilă cu noua reglementare penală în materie.

Chiar dacă nu există o diferențiere expresă de regim juridic între infractorii minori și cei majori în cazul unei soluții de renunțare la urmărirea penală, s-a considerat că aplicarea concretă a instituției renunțării la urmărirea penală trebuie să reflecte specificul răspunderii penale în cazul minorilor.

De aceea, s-a apreciat că aplicarea dispozițiilor art. 318 din Codul de procedură penală, prin neimpunerea obligației de a presta muncă neremunerată în folosul comunității în sarcina infractorului minor, nu face altceva decât să evidențieze o consecvență de abordare a răspunderii penale a minorului, prin prisma tuturor instituțiilor ce o reglementează.

În ceea ce privește posibilitatea de admitere în parte a sesizării privind confirmarea renunțării la urmărirea penală, de către judecătorul de cameră preliminară, s-a apreciat că această soluție nu este posibilă în actualul context legal, nefiind prevăzută de dispozițiile art. 318 din Codul de procedură penală.

8. Dispoziții legale aplicabile

CONSTITUȚIA ROMÂNIEI

Art. 42. Interzicerea muncii forțate

(1) Munca forțată este interzisă.

(2) Nu constituie muncă forțată:

a) activitățile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum și cele desfășurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau de conștiință;

b) munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată;

c) prestațiile impuse în situația creată de calamități ori de alt pericol, precum și cele care fac parte din obligațiile civile normale stabilite de lege.

CONVENȚIA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

Art. 4. Interzicerea sclaviei și a muncii forțate

(1) Nimeni nu poate fi ținut în sclavie sau în condiții de aservire.

(2) Nimeni nu poate fi constrâns să execute o muncă forțată sau obligatorie.

(3) Nu se consideră muncă forțată sau obligatorie în sensul prezentului articol:

a) orice muncă impusă în mod normal unei persoane supuse detenției în condițiile prevăzute de art. 5 din prezenta convenție sau în timpul în care se află în libertate condiționată;

b) orice serviciu cu caracter militar sau, în cazul celor care refuză să satisfacă serviciul militar din motive de conștiință, în țările în care acest lucru este recunoscut ca legitim, un alt serviciu în locul serviciului militar obligatoriu;

c) orice serviciu impus în situații de criză sau de calamități care amenință viața sau bunăstarea comunității;

d) orice muncă sau serviciu care face parte din obligațiile civile normale.

CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

Art. 318. Renunțarea la urmărirea penală

(1) În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani, procurorul poate renunța la urmărirea penală când constată că nu există un interes public în urmărirea faptei.

(2) Interesul public se analizează în raport cu:

a) conținutul faptei și împrejurările concrete de săvârșire a faptei;

b) modul și mijloacele de săvârșire a faptei;

c) scopul urmărit;

d) urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii;

e) eforturile organelor de urmărire penală necesare pentru desfășurarea procesului penal prin raportare la gravitatea faptei și la timpul scurs de la data săvârșirii acesteia;

f) atitudinea procesuală a persoanei vătămate;

g) existența unei disproporții vădite între cheltuielile pe care le-ar implica desfășurarea procesului penal și gravitatea urmărilor produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii.

(3) Când autorul faptei este cunoscut, la aprecierea interesului public sunt avute în vedere și persoana suspectului sau a inculpatului, conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, atitudinea suspectului sau a inculpatului după săvârșirea infracțiunii și eforturile depuse pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii.

(4) Atunci când autorul faptei nu este identificat, se poate dispune renunțarea la urmărirea penală prin raportare doar la criteriile prevăzute la alin. (2) lit. a), b), e) și g).

(5) Nu se poate dispune renunțarea la urmărirea penală pentru infracțiunile care au avut ca urmare moartea victimei.

(6) Procurorul poate dispune, după consultarea suspectului sau a inculpatului, ca acesta să îndeplinească una sau mai multe dintre următoarele obligații:

a) să înlătore consecințele faptei penale sau să repare paguba produsă ori să convină cu partea civilă o modalitate de reparare a acesteia;

b) să ceară public scuze persoanei vătămate;

c) să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 de zile, în afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate, persoana nu poate presta această muncă;

d) să frecventeze un program de consiliere.

(7) În cazul în care procurorul dispune ca suspectul sau inculpatul să îndeplinească obligațiile prevăzute la alin. (6), stabilește prin ordonanță termenul până la care acestea urmează a fi îndeplinite, care nu poate fi mai mare de 6 luni sau de 9 luni pentru obligații asumate prin acord de mediere încheiat cu partea civilă și care curge de la comunicarea ordonanței.

(8) Ordonanța de renunțare la urmărire cuprinde, după caz, mențiunile prevăzute la art. 286 alin. (2), precum și dispoziții privind măsurile dispuse conform alin. (6) din prezentul articol și art. 315 alin. (2)—(4), termenul până la care trebuie îndeplinite obligațiile prevăzute la alin. (6) din prezentul articol și sancțiunea nedepunerii dovezilor la procuror, precum și cheltuielile judiciare.

(9) În cazul neîndeplinirii cu rea-credință a obligațiilor în termenul prevăzut la alin. (7), procurorul revocă ordonanța. Sarcina de a face dovada îndeplinirii obligațiilor sau prezentarea motivelor de neîndeplinire a acestora revine suspectului ori inculpatului.

(10) Ordonanța prin care s-a dispus renunțarea la urmărirea penală este verificată sub aspectul legalității și temeiniciei de prim-procurorul parchetului sau, după caz, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, iar când a fost întocmită de acesta, verificarea se face de procurorul ierarhic superior. Când a fost întocmită de un procuror de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ordonanța este verificată de procurorul-șef de secție, iar când a fost întocmită de acesta, verificarea se face de către procurorul general al acestui parchet.

(11) Dispozițiile alin. (10) se aplică în mod corespunzător atunci când ierarhia funcțiilor într-o structură a parchetului e stabilită prin lege specială.

(12) Ordonanța prin care s-a dispus renunțarea la urmărirea penală, verificată potrivit alin. (10), se comunică în copie, după caz, persoanei care a făcut sesizarea, părților, suspectului, persoanei vătămate și altor persoane interesate și se transmite, spre confirmare, în termen de 10 zile de la data la care a fost emisă, judecătorului de cameră preliminară de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță.

(13) Judecătorul de cameră preliminară stabilește termenul de soluționare și dispune citarea persoanelor prevăzute la alin. (12).

(14) Judecătorul de cameră preliminară hotărăște prin încheiere motivată, în camera de consiliu, cu citarea persoanelor prevăzute la alin. (12), precum și cu participarea procurorului, asupra legalității și temeiniciei soluției de renunțare la urmărirea penală. Neprezentarea persoanelor legal citate nu împiedică soluționarea cererii de confirmare.

(15) Judecătorul de cameră preliminară verifică legalitatea și temeinicia soluției de renunțare la urmărirea penală pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul de urmărire penală și a înscrisurilor noi prezentate și, prin încheiere, admite sau respinge cererea de confirmare formulată de procuror. În cazul în care respinge cererea de confirmare, judecătorul de cameră preliminară:

a) desființează soluția de renunțare la urmărire penală și trimite cauza la procuror pentru a începe sau a completa urmărirea penală ori, după caz, pentru a pune în mișcare acțiunea penală și a completa urmărirea penală;

b) desființează soluția de renunțare la urmărirea penală și dispune clasarea.

(16) Încheierea prin care s-a pronunțat una dintre soluțiile prevăzute la alin. (15) este definitivă. În cazul în care judecătorul a respins cererea de confirmare a soluției de renunțare la urmărirea penală, o nouă renunțare nu mai poate fi dispusă, indiferent de motivul invocat.

Cap. III. Procedura în cauzele cu infractori minori

Art. 504. Dispoziții generale

Urmărirea și judecarea infracțiunilor săvârșite de minori, precum și punerea în executare a hotărârilor privitoare la aceștia se fac potrivit procedurii obișnuite, cu completările și derogările prevăzute în prezentul capitol și în secțiunea a 8-a a cap. I din titlul V al părții generale.

CODUL MUNCII

Art. 13

(1) Persoana fizică dobândește capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani.

(2) Persoana fizică poate încheia un contract de muncă în calitate de salariat și la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinților sau al reprezentanților legali, pentru activități potrivite

cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele sale, dacă astfel nu îi sunt periclitate sănătatea, dezvoltarea și pregătirea profesională.

(3) Încadrarea în muncă a persoanelor sub vârsta de 15 ani este interzisă.

(4) Încadrarea în muncă a persoanelor puse sub interdicție judecătorească este interzisă.

(5) Încadrarea în muncă în locuri de muncă grele, vătămătoare sau periculoase se poate face după împlinirea vârstei de 18 ani; aceste locuri de muncă se stabilesc prin hotărâre a Guvernului.

Art. 278

(1) Dispozițiile prezentului cod se întregesc cu celelalte dispoziții cuprinse în legislația muncii și, în măsura în care nu sunt incompatibile cu specificul raporturilor de muncă prevăzute de prezentul cod, cu dispozițiile legislației civile.

(2) Prevederile prezentului cod se aplică cu titlu de drept comun și acelor raporturi juridice de muncă neîntemeiate pe un contract individual de muncă, în măsura în care reglementările speciale nu sunt complete și aplicarea lor nu este incompatibilă cu specificul raporturilor de muncă respective.

LEGEA nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Art. 89. Prestarea muncii neremunerate în folosul comunității

(1) În cazul în care s-a dispus prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității, procurorul decide ca munca să se execute:

a) în cadrul unui serviciu din cadrul autorităților locale în circumscripția cărora locuiește persoana față de care s-a renunțat la urmărirea penală; sau

b) în cadrul unei instituții din comunitate abilitate potrivit procedurii prevăzute la art. 20, dacă aceasta și-a exprimat în scris acordul pentru primirea la muncă a persoanei față de care s-a renunțat la urmărirea penală și are locuri disponibile neocupate în cadrul colaborării cu serviciul de probațiune.

(2) O zi de muncă neremunerată în folosul comunității înseamnă două ore de activitate prestată efectiv.

(3) Îndrumarea și verificarea modalității efective în care persoana desfășoară munca în folosul comunității se realizează de către un reprezentant al instituției din comunitate în cadrul căreia se efectuează munca.

(4) Procurorul poate solicita organului de poliție în circumscripția căruia se află instituția unde se va presta munca neremunerată în folosul comunității verificarea modului de îndeplinire a obligației.

(5) După executarea obligației, instituția din comunitate unde s-a executat munca neremunerată în folosul comunității are obligația de a comunica persoanei față de care s-a renunțat la urmărirea penală o adeverință care atestă că munca neremunerată în folosul comunității a fost executată. Adeverința se depune la procuror, pentru dovedirea îndeplinirii obligației.

(6) Dispozițiile art. 51 alin. (3)—(7) și art. 52 alin. (3)—(7) se aplică în mod corespunzător.

(7) Dacă, pe parcursul executării muncii neremunerate în folosul comunității, intervine o împrejurare care pune persoana în imposibilitate de a continua prestarea muncii, aceasta îl va înștiința de îndată pe procuror, care va lua măsurile necesare.

9. Opinia judecătorului-raportor

Având în vedere argumentele expuse și soluția propusă de inițiatorul recursului, judecătorul-raportor a constatat următoarele:

În materia regimului sancționator pentru infracțiunile comise de minori cu vârsta între 14 și 18 ani prin Codul penal în vigoare, legiuitorul a renunțat la **sistemul „penal”** al justiției pentru minori, caracterizat prin posibilitatea de aplicare a măsurilor educative ori a pedepselor față de aceștia, astfel cum prevedea Codul penal din 1969, și a adoptat **sistemul „nepenal”**, singurele sancțiuni penale ce pot fi aplicate acestora fiind măsurile educative, **chiar dacă pe parcursul procesului penal minorul a devenit major** (Mihail Udroi, Drept penal, Partea generală, Noul Cod penal, Ediția 2, Editura C. H. Beck, București, 2015, p. 450).

Fiind un **regim sancționator distinct**, Codul penal conține dispoziții speciale cu privire la răspunderea penală a minorului și regimul măsurilor educative în partea generală, titlul V, intitulat „Minoritatea”.

Reglementării penale distincte a minorității îi corespunde și o reglementare procesual penală, respectiv proceduri speciale de urmărire și judecare a infractorilor minori, norme derogatorii prin intermediul cărora legiuitorul a urmărit să asigure minorilor un plus de garanții procesuale care să își dovedească eficiența prin îmbinarea laturii represive cu latura educativă a procesului penal.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 504 din Codul de procedură penală, **„urmărirea și judecarea infracțiunilor săvârșite de minori, precum și punerea în executare a hotărârilor privitoare la aceștia se fac potrivit procedurii obișnuite, cu completările și derogările prevăzute în prezentul capitol și în secțiunea a 8-a a cap. I din titlul V al părții generale”**.

Așadar, dispozițiile legale anterior menționate **afirmă principiul caracterului derogatoriu** al dispozițiilor speciale privitoare la urmărirea, judecarea infracțiunilor săvârșite de minori și punerea în executare a hotărârilor privitoare la aceștia **și indică faptul că acest caracter îl au două categorii de dispoziții speciale** aplicabile instrumentării cauzelor cu infractori minori, din partea generală, titlul V, capitolul I, secțiunea a 8-a (art. 243 și 244), intitulată „Dispoziții speciale privind măsurile preventive aplicate minorilor, iar în titlul IV al părții speciale capitolul III, intitulat **„Procedura în cauzele cu infractori minori”**, din Codul de procedură penală este reglementată procedura în cauzele cu infractori minori (art. 504—520).

Spre deosebire de **reglementarea penală a minorității** care se aplică **indiferent dacă pe parcursul procesului penal minorul a devenit major, procedurile speciale de urmărire și judecare a infractorilor minori** se aplică numai în cauzele în care persoana care a comis infracțiunea era minor cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani **la data săvârșirii infracțiunii**, în ceea ce privește urmărirea penală și, respectiv, **la data sesizării instanței**, în ceea ce privește judecata.

În afara celor două situații derogatorii menționate anterior, Codul de procedură penală cuprinde și alte dispoziții speciale aplicabile infractorilor minori cum ar fi, spre exemplu, art. 90 lit. a) (asistența juridică obligatorie când suspectul sau inculpatul este minor), art. 91 alin. (1) (avocatul din oficiu când suspectul sau inculpatul este minor), art. 184 alin. (1) (expertiza medico-legală psihiatrică în cazul infracțiunilor comise de minorii cu vârsta între 14 și 16 ani), art. 257 alin. (6) (citarea minorului cu vârstă mai mică de 16 ani), art. 415 alin. (2) (retragerea apelului de către minor), art. 425¹ alin. (3) (retragerea contestației de către

minor), art. 436 alin. (4) (retragerea recursului în casație de către minor) și art. 478 alin. (6) (acordul de recunoaștere a vinovăției când inculpatul este minor) din Codul de procedură penală.

Aceste dispoziții au aplicabilitate **doar dacă și atât timp cât minorul care a comis infracțiunea îndeplinește condițiile de vârstă prevăzute de fiecare dintre aceste texte de lege**, deoarece, în lipsa unei dispoziții speciale, fiind edictate în considerarea calității de minor, încetarea acesteia conduce la încetarea necesității aplicării lor.

În ceea ce privește **art. 318 din Codul de procedură penală**, dispoziție legală ce urmează a fi analizată prin prezentul recurs în casație, aceasta nu face parte din categoria normelor derogatorii speciale aplicabile suspectului sau inculpatului minor, așa încât s-ar putea concluziona că se aplică regula generală, potrivit căreia dispozițiile sale sunt aplicabile tuturor suspectilor sau inculpaților, indiferent de vârsta acestora.

Cu toate acestea, având în vedere configurația juridică a normei procesual penale anterior menționate, se impune o analiză a naturii juridice a **obligațiilor subsecvente renunțării la urmărire penală și, în special, a obligației de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității**, cu scopul de a decela dacă aceasta din urmă este compatibilă cu ansamblul normelor penale și procesual penale care reglementează minoritatea.

În prealabil, se impune precizarea că renunțarea la urmărirea penală are la bază principiul oportunității, la rândul său, fundamentat pe noțiunea de interes public. Ca atare, statul poate să aprecieze în concret că nu există interes public în a trage la răspundere o persoană, deși **aceasta a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și nu există niciun impediment legal pentru angajarea răspunderii penale**.

De asemenea, este necesar a fi evidențiat că renunțarea la urmărirea penală **nu are temei de drept substanțial**, întrucât pericolul social nu mai este o trăsătură a infracțiunii, soluția de neurmărire fundamentându-se pe faptul că interesul societății nu justifică angajarea resurselor investigative și parcurgerea fazei de judecată pentru a obține tragerea la răspundere penală a autorului infracțiunii.

Astfel, examinând **art. 318 din Codul de procedură penală**, se poate observa că în alineatele (1)—(5) sunt prevăzute **condițiile** în care soluția renunțării la urmărirea penală, prevăzută de art. 314 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, poate fi dispusă de procuror și **criteriile de analiză a „interesului public”** în efectuarea urmăririi penale, cu precizarea că, în redactarea inițială a Codului de procedură penală, acestea erau, de fapt, **criteriile de individualizare a pedepselor**, astfel cum a constat Curtea Constituțională în considerentele Deciziei nr. 23 din 20 ianuarie 2016, astfel că, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, au fost introduse criterii suplimentare pentru aprecierea interesului public.

În alineatul (6) al aceluiași text de lege analizat se stipulează că **dispoziția de renunțare poate fi însoțită de impunerea de către procuror a unor obligații în sarcina suspectului sau inculpatului** a căror neîndeplinire, cu rea-credință, poate conduce la revocarea ordonanței.

În concret, potrivit art. 318 alin. (6) din Codul de procedură penală, procurorul poate dispune, după consultarea suspectului

sau a inculpatului, ca acesta să îndeplinească una sau mai multe dintre următoarele obligații:

a) să înlăture consecințele faptei penale sau să repare paguba produsă ori să convină cu partea civilă o modalitate de reparare a acesteia;

b) să ceară public scuze persoanei vătămate;

c) **să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 de zile, în afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate, persoana nu poate presta această muncă;**

d) să frecventeze un program de consiliere.

Obligațiile ce pot fi impuse subsecvent soluției de renunțare la urmărirea penală au menirea de a asigura succesul reeducării și reintegrării sociale a infractorului în absența executării în mod efectiv a pedepsei închisorii, având natura juridică a unor sancțiuni.

În doctrină, sancțiunea juridică a fost definită ca fiind „orice măsură pe care o normă de drept o statornicește drept consecință, pentru cazul în care preceptul său va fi nesocotit”, iar „sancțiunile de drept penal reprezintă, totdeauna, o suferință, sunt deci *afflictive*, chiar atunci când voința legii ar fi de a nu le imprima acest caracter, fiindcă **tot ceea ce este impus cuiva, pentru el apare ca o silnicie**, ca o stânjenire în calea voinței sale, de aceea orice om, conștient sau nu, suferă când voința sa este contrazisă.

Totodată, în literatura de specialitate mai recentă sancțiunile de drept penal au fost definite ca fiind măsurile expres prevăzute de legea penală ce pot fi impuse de instanță odată ce este încălcată dispoziția normei penale.

Raportat la definițiile anterior menționate, în doctrină, în mod unanim s-a apreciat că pedepsele (principale, complementare și accesorii), măsurile educative și măsurile de siguranță fac parte din categoria sancțiunilor de drept penal.

Totodată, în literatura de specialitate s-a conturat opinia că, pe lângă sancțiunile de drept penal menționate anterior, și **obligațiile subsecvente renunțării la urmărirea penală** ar face parte din aceeași categorie a sancțiunilor de drept penal.

Pedeapsa este o **sancțiune principală, de bază**, a normei de drept penal, care are ca premisă săvârșirea unei infracțiuni și poate fi însoțită de sancțiuni supletive sau complinitoare.

În Codul penal, posibilitatea impunerii unor obligații pe lângă sancțiunea principală (pedeapsa sau măsura educativă neprivativă de libertate) a fost reglementată prin dispozițiile art. 85 alin. (2) din Codul penal, în situația amânării executării pedepsei, prin art. 93 alin. (2) și (3) din Codul penal, în cazul suspendării executării pedepsei sub supraveghere, și prin art. 121 din Codul penal, în ceea ce îi privește pe inculpații minori cărora li s-au aplicat măsuri educative neprivative de libertate.

Un argument suplimentar în susținerea caracterizării ca sancțiuni de drept penal a **obligațiilor care însoțesc pedeapsa sau măsurile educative** îl constituie domeniul de reglementare al Legii nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, care vizează atât executarea pedepselor și a măsurilor educative, cât și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, printre acestea fiind și obligațiile dispuse de instanță potrivit Codului penal.

Obligațiile care însoțesc pedeapsa sau măsurile educative sunt menite să asigure succesul reeducării și

reintegrării sociale a infractorului în situația în care pedeapsa nu se execută în mod efectiv, iar **în cazul renunțării la urmărirea penală** îndeplinesc aceleași funcții specifice pedepselor, chiar dacă, dându-se prevalență principiului oportunității, nu se mai ajunge la stabilirea unei pedepse ori măsuri educative.

În toate situațiile descrise, obligațiile completează sancțiunea principală și sunt în strânsă legătură cu aceasta.

Dintre aceste obligații, în Codul penal în vigoare, **munca neremunerată în folosul comunității** este prevăzută în conținutul anumitor modalități de individualizare a pedepsei închisorii a cărei executare a fost amânată sau suspendată sub supraveghere [art. 85 alin. (2) lit. b), art. 93 alin. (3) din Codul penal] ori ca o modalitate de executare a amenzii (art. 64 din Codul penal), nefiind prevăzută printre obligațiile ce ar putea fi impuse minorilor pe lângă măsurile educative neprivative de libertate, în conformitate cu dispozițiile art. 121 din Codul penal.

Ca atare, obligația de a presta muncă neremunerată în folosul comunității în sarcina unui suspect sau inculpat minor nu este compatibilă cu noua viziune a legiuitorului în materia răspunderii penale a minorului.

Totodată, dacă în situația derulării unui proces incluzând judecata minorului îi pot fi impuse măsuri educative, fără a exista o dispoziție în sensul unei obligații de a presta muncă neremunerată, cu atât mai mult, în situația dispunerii soluției de renunțare la urmărirea penală, acestuia nu i-ar trebui impusă o astfel de obligație.

Doctrina, în cazul renunțării la urmărirea penală, arată că, deși art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală nu interzice expres obligarea minorului, față de care s-a dispus o soluție de renunțare la urmărirea penală, la prestarea muncii neremunerate în folosul comunității, totuși, impunerea de către procuror a acestei obligații ar fi contrară filosofiei punitive a noului Cod penal, în care infractorilor minori nu le mai pot fi aplicate pedepse, ci doar măsuri educative, o categorie aparte de sancțiuni penale, în al căror conținut nu se regăsește și munca neremunerată în folosul comunității.

Problema de drept vizând posibilitatea dispunerii de către procuror prin ordonanță, în cazul soluțiilor de renunțare la urmărirea penală dispuse față de suspecți sau inculpați minori, a obligației prevăzute de art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală a fost discutată cu prilejul întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și ale curților de apel, dedicată discutării aspectelor de practică neunitară în materia dreptului penal și dreptului procesual penal, desfășurată în perioada 18—19 mai 2017. Participanții la întâlnire au apreciat, în acord cu opinia exprimată de Institutul Național al Magistraturii, că, în cazul soluției de renunțare la urmărirea penală față de un suspect/inculpat minor, nu poate fi dispusă obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității, deși legea procesual penală nu face distincție în acest sens; pe de o parte, s-au avut în vedere sancțiunile de drept penal ce pot fi aplicate minorilor care răspund penal și care nu prevăd posibilitatea stabilirii unei astfel de obligații, pe de altă parte, împrejurarea că, cel puțin până la împlinirea vârstei de 16 ani, minorii nu pot fi obligați la prestarea vreunei munci, indiferent de temeiul acesteia.

Un argument suplimentar celor exprimate anterior a fost evidențiat în conținutul opiniei exprimate de Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara și vizează modalitatea de supraveghere a îndeplinirii obligației de a presta muncă neremunerată în folosul comunității.

Astfel, în cazul infractorilor majori, dacă față de aceștia se dispune o soluție de amânare a aplicării pedepsei ori de suspendare sub supraveghere a pedepsei, ducerea la îndeplinire a muncii neremunerate impuse este supravegheată de către consilierii din cadrul serviciului de probațiune, iar în situația dispunerii acestei obligații în faza de urmărire penală, odată cu soluția de renunțare la urmărirea penală, serviciul de probațiune nu are atribuția de a monitoriza îndeplinirea obligației, supravegherea realizându-se direct de către procuror.

În același timp, specificul măsurilor educative aplicate minorilor este acela că ducerea la îndeplinire a obligațiilor impuse se supraveghează de către consilierii din cadrul serviciilor de probațiune, inclusiv cu concursul psihologilor specializați în interacțiunea cu infractorii minori. Prin urmare, dacă s-ar accepta posibilitatea ca minorul infractor, față de care s-a dispus soluția renunțării la urmărirea penală, să presteze muncă neremunerată în folosul comunității s-ar ajunge la concluzia că această obligație trebuie supravegheată direct de către procuror, fără implicarea consilierilor din cadrul serviciului de probațiune.

Or, noul Cod penal a schimbat radical modul de abordare a măsurilor și obligațiilor care pot fi dispuse față de minori, inclusiv prin prisma ducerii la îndeplinire a acestora, rațiunea supravegherii conduitei minorului prin filtrul serviciului de probațiune este aceea de a proteja modul de ducere la îndeplinire a obligațiilor specifice, cu ajutorul consilierilor special instruiți în acest sens, așa încât supravegherea directă de către procuror ar înfrânge această regulă, ceea ce nu este de acceptat.

În ceea ce privește posibilitatea de a presta muncă neremunerată în folosul comunității de către minori în materie contravențională potrivit dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare, se impune observația că acestea nu au fost corelate cu noua viziune de politică penală în materia răspunderii penale a minorilor, adoptată odată cu intrarea în vigoare a noilor coduri în anul 2014.

Totodată, faptul că minorul în vârstă de 16 ani are posibilitatea de a încheia un contract de muncă, posibilitate instituită de legislația muncii, nu conduce în mod automat la posibilitatea obligării acestuia la muncă, în condițiile în care, potrivit art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală, munca neremunerată se realizează ca o obligație impusă, nu ca urmare a unui raport juridic de drept civil.

În concluzie, chiar dacă nu există o diferențiere expresă de regim juridic între infractorii minori și cei majori în cazul unei soluții de renunțare la urmărirea penală, aplicarea concretă a instituției renunțării la urmărirea penală trebuie să reflecte specificul răspunderii penale în cazul minorilor printr-o interpretare logico-sistematică de descifrare a sensului normei legale pornind de la integrarea ei în logica generală a sistemului legal și nu doar prin aplicarea regulilor și argumentelor de logică formală („ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus” și „specialia generalibus derogant”, argumentele „per a contrario” ori „a fortiori”).

Tocmai ca urmare a unei asemenea abordări logico-sistematice, interpretarea dispozițiilor art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală în sensul neimpunerii obligației de a presta muncă neremunerată în folosul comunității în sarcina infractorului minor nu face altceva decât să evidențieze o consecvență de abordare a răspunderii penale a minorului, prin prisma tuturor instituțiilor ce o reglementează.

10. **Înalta Curte de Casație și Justiție**, examinând sesizarea de recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorul-raportor și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

Hotărârile judecătorești definitive transmise de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție odată cu sesizarea privind recursul în interesul legii, precum și de celelalte curți de apel relevă existența unei practici judiciare neunitare cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală.

Divergența opiniilor jurisprudențiale provine din **aprecierea diferită asupra obligației de prestare a unei munci neremunerate în folosul comunității**, obligație dispusă de procuror prin ordonanța de renunțare la urmărirea penală a suspectului sau inculpatului minor care a împlinit vârsta de 16 ani.

În opinia completului competent cu soluționarea prezentului recurs în interesul legii, chiar dacă este adevărat că, în unele legislații, munca în folosul comunității este considerată a fi o pedeapsă, în viziunea legiuitorului român o astfel de măsură nu reprezintă decât **o obligație care se aplică în cadrul unor măsuri de individualizare judiciară** (amânarea aplicării pedepsei, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere) pentru a înlesni integrarea socială a persoanelor care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală. Din acest motiv nu este justificată opinia care susține că legiuitorul ar fi exclus munca în folosul comunității din rândul obligațiilor care pot fi impuse minorilor deoarece, prin stabilirea acestei măsuri, s-ar ajunge la aplicarea unei pedepse infractorului minor.

De altfel, din examinarea art. 121 din Codul penal se observă că și **obligațiile prevăzute de acest text de lege au un caracter independent față de măsurile educative**, urmărind să contribuie în plus la reintegrarea socială a minorului care a comis infracțiuni. Or, în viziunea legiuitorului român, tocmai acesta este și **scopul muncii neremunerate în folosul comunității**.

Spre deosebire de alte state europene în care se aplică munca în folosul comunității ca formă de pedeapsă alternativă la pedepsele cu privare scurtă de libertate, în sistemul de drept național aceasta nu reprezintă o alternativă prevăzută de lege pentru pedepse privative de libertate.

Chiar în statele europene în care munca în folosul comunității constituie o pedeapsă alternativă la pedeapsa privativă de scurtă durată pot fi pedepsiți cei care sunt majori, dar și minorii ce au împlinit deja 16 ani, evident și în cazul acestora din urmă numai după obținerea consimțământului.

Indiferent de **denumire** (muncă de interes general, pedeapsă în comunitate sau serviciu comunitar) ori de **natura juridică** (pedeapsă principală, obligație de supraveghere, măsură provizorie sau educativă sau chiar având triplă natură juridică: pedeapsă principală, obligație de supraveghere, precum și pedeapsă complementară aplicată la infracțiuni rutiere — *studiu de drept comparat, Decizia Curții Constituționale nr. 666/2018, paragrafele 28 și 29*), **scopul muncii în folosul comunității este, în toate statele, acela de a înlesni reintegrarea socială a infractorilor, în special a celor minori și tineri**.

Înalta Curte de Casație și Justiție, în cursul deliberării, a apreciat întemeiate atât argumentele expuse în sesizarea formulată de **Ministerul Public**, cât și pe cele menționate în opiniile specialiștilor **Facultății de Drept a Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca și Facultății de Drept din cadrul Universității „Nicolae Titulescu”**, toate acestea fiind în acord cu punctul de vedere al **Direcției legislație, studii,**

documentare și informatică juridică a Înaltei Curți de Casație și Justiție, argumente menționate anterior și care nu vor fi reluate.

De altfel, toate aceste argumente juridice **sunt regăsite și au fundamentat soluțiile pronunțate de majoritatea instanțelor judecătorești.**

Legea procesual penală nu face distincție după cum soluția de renunțare la urmărirea penală și obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității pot fi aplicate față de un suspect/inculpat major sau minor.

Dispozițiile art. 318 alin. (6) din Codul de procedură penală prevăd, în situația în care procurorul dispune renunțarea la urmărirea penală, posibilitatea de a institui în sarcina inculpatului sau a suspectului, după consultarea prealabilă a acestuia, a uneia sau mai multor obligații, printre care și aceea a prestării unei munci neremunerate în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 de zile, pentru realizarea scopului de prevenție al legii penale.

Obligația de prestare a unei munci neremunerate în folosul comunității este prevăzută de legiuitor ca o formă de adaptare a soluției de renunțare la urmărirea penală la conținutul faptei, la modul și mijloacele de săvârșire, scopul urmărit și împrejurările concrete de săvârșire, urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii raportat și la persoana suspectului sau inculpatului, conduita sa anterioară săvârșirii infracțiunii și eforturile depuse pentru înlăturarea consecințelor infracțiunii, iar nu ca o pedeapsă.

În consecință, în temeiul art. 473 și 474 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii promovat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 318 alin. (6) lit. c) din Codul de procedură penală, stabilește că:

În ipoteza renunțării la urmărirea penală față de un suspect sau inculpat minor care a împlinit vârsta de 16 ani poate fi dispusă față de acesta obligația prestării unei munci neremunerate în folosul comunității.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 474 alin. (4) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 20 mai 2019.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
ILIE IULIAN DRAGOMIR

Magistrat-asistent,
Simona Dănăilă

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

5 948493 226727